

WSPÓŁPRACA MIASTO-WIEŚ – możliwa i konieczna

17 listopada 2013 w EKOCENTRUM Międzynarodowej Koalicji dla Ochrony Polskiej Wsi - ICPPC w Stryszowie www.eko-cel.pl odbyło się ciekawe spotkanie „WSPÓŁPRACA MIASTO-WIEŚ. Jak działają spółdzielnie w Anglii”. Goście z Anglii, **Joanna Bojczewska** i **Adam Payne** opowiedzieli uczestnikom o swojej pracy w Kooperatywie Spożywczo-Ogrodniczej „Organiclea” w Londynie. Podzielili się też sprawdzonymi pomysłami na efektywne działanie spółdzielni, która dobrze sobie radzi, konkurując na komercyjnym rynku.

Obecnie, niezależne, niepaństwowe spółdzielnie, czyli cooperatives, liczą w Zjednoczonym Królestwie 5,933 organizacji i firm. Łączy je jedno: stosują zasady współpracy, niezależności, demokracji, równości i solidarności zarówno w pracy, jak i w swoich lokalnych wspólnotach. Są one własnością ponad 13,5 mln ludzi, a liczby te rosną. Uwzględniają piekarnie, spółdzielnie mieszkaniowe, banki, kluby piłkarskie i usługi medyczne.

W Polsce idea spółdzielczości wydaje się i bliska i obca: starsze pokolenia pamiętają lub doświadczyły pracy opartej na spółdzielczych zasadach w państwowych i lokalnych instytucjach, podczas gdy młodzi zaczynają eksperymentować z alternatywami, między innymi zakładając non-for-profit kooperatywy spożywcze, takie jak Kooperatywa Wawelska.

Dla pierwszych, zetknięcie ze angielskim przykładem spółdzielni prowadzi do obserwacji, „że to nic nowego,” „że to u nas było i działało,” „że to jak za komuny” - „ale komuna wcale nie była taka zła”, odbija się gdzieś wśród zgromadzonych. Wśród młodszych wiekiem, spółdzielcze zasady pracy to sposób na wzajemne wsparcie w realizacji inicjatyw i projektów, motywowanymi przez pasję wybiegające poza konwencjonalne zarabianie pieniędzy.

„Organiclea” to Spółdzielnia Pracy, inaczej Kooperatywa ogrodniczo-spożywcza w Południowo-Wschodnim Londynie. W jej skład wchodzi 16 pracowników, którzy uprawiają ekologicznymi metodami i sprzedają lokalnie, świeże owoce i warzywa, oraz szkołą innych w zrównoważonym ogrodnictwie. Motywacją jest wspólna wizja by działać na rzecz bardziej sprawiedliwego i świadomego społeczeństwa.

Działanie jako spółdzielnia nie jest proste. Opiera się w dużej mierze na samorządności, zobowiązując do równości i kolektywnego ducha. Wyraża to sama struktura kooperatywy - wszyscy są menadżerami. Równe są płace, a decyzje podejmowane są na zasadzie konsensusu.

Do głosowania ucieka się wyłącznie w ostatecznych, podbramkowych sytuacjach, kiedy dyskusja nie wiedzie do nowych kreatywnych rozwiązań. Decydowanie przez consensus wymaga jednak czasu: często w przeciągu jednego tygodnia pracownicy uczestniczą w kilku zebraniach. Ponieważ wszyscy podejmują decyzje w danych podgrupach, pracownicy muszą wykazywać entuzjazm i ochotę do wzięcia odpowiedzialności. Umiejętna komunikacja i samoorganizacja są zatem niezbędne.

DZIAŁALNOŚĆ SPÓŁDZIELNI UWZGLĘDNIĄ PIĘĆ SFER:

1. Na 4.8 hektara ziemi na obrzeżach Londynu, oraz pół hektara szklarni, spółdzielnia prowadzi uprawę warzyw i owoców, winnicę oraz produkuje soki, ocet i przetwory. Jedynie jedna szóstka terenu przeznaczona jest pod intensywną hodowlę; reszta prowadzona jest w celu promowania bioróżnorodności z częścią zalesioną, sadem owocowym i oczkiem wodnym. Tegoroczne przychody z uprawy wyniosły 45,000 Funtów. Produktywność wciąż rośnie z przewidzianym wzrostem o 20% każdego roku przez kolejne dwa lata.

2. „Organiclea” jest przykładowym modelem sprzedaży bezpośredniej w Londynie. System „Box-Scheme”, tj. system paczkowy znany w Polsce jako m.in. „paczka od rolnika”, dostarcza cotygodniowe torby z warzywami dostępnymi w danym sezonie, uwzględniając produkty z własnej

uprawy, od współpracujących rolników, jak i miejscowych działkowców. Ponad 200 odbiorców indywidualnych korzysta z możliwości osobistego odbioru paczek w wyznaczonych punktach rejonu.

Przychody z Box Scheme wyniosły w zeszłym roku £90,000 a ze straganów na targowiskach £35,000. Spółdzielnia sprzedaje do restauracji i rozwija się w kierunku założenia odrębnej spółdzielni dystrybucyjnej. Celem jest nawiązanie współpracy z rolnikami i działkowcami produkującymi na małą skalę w odległości nie większej niż 100 kilometrów od Londynu.

System dystrybucyjny „Organiclea” rozwija się w oparciu o szereg zasad etycznego i zrównoważonego dla środowiska handlu. Za cele obrano minimalizację odpadów przy produkcji do zera, uczciwe ceny i unikanie targowania się z rolnikami; współpracę bazującą na kooperacji i długoterminowych relacjach. W ciągu roku dopuszcza się jedynie dwa produkty pochodzenia z poza Wielkiej Brytanii, stawiając na wysoką jakość lokalnych produktów. Równocześnie, nie dopuszcza się produktów importowanych air freight, używając alternatywnie bardziej pozytywnych dla środowiska środków transportu, od rowerów po ciężarówkę napędzaną elektrycznie.

3. Kolejną gałęzią działalności jest wachlarz szkoleń i kursów. Szkolenia motywowane są wizją organizacji, by edukować ludzi o zdrowej żywności i zrównoważonym rolnictwie i wspomagać ich we własnej uprawie. W wyznaczone 3 dni w tygodniu, przez główny ogród uprawny organizacji przebiega od 50-100 wolontariuszy pomagających praktycznie w uprawie ekologicznej i zdobywających doświadczenie w uprawie. Na farmie można również starać się o kwalifikacje ogrodnicze na różnych szczeblach. Te zdobywa średnio 70 osób na rok. Oprócz tego, dla osób zainteresowanych pracą w ogrodnictwie, „Organiclea” oferuje roczne pozycje praktykantów.

4. Znacząca część działalności Organiclea ma również miejsce w placówkach i miejscach publicznych: w szkołach, spółdzielniach mieszkaniowych i w centrach kultury organizacja pomaga w realizacji projektów ogrodniczych i zakładaniu działek. W ten sposób dociera się do trudniej dostępnych grup społecznych, rozwijając relacje z głównym ogrodem projektu i angażując ludzi w transformację często zaniedbanych skwerów w ogrody.

5. Promowanie samowystarczalności i świadomości o produkcji zdrowego jedzenia podsywa również starania spółdzielni „Organiclea” w tworzeniu szerszego ruchu na rzecz transformacji obecnego systemu produkcji i handlu żywnością. Chodzi więc o wpływanie na politykę rolnictwa i handlu na większą skalę. Równocześnie z praktycznym wsparciem rozwoju lokalnych ogrodników, organizacja aktywnie konsoliduje współpracę z innymi organizacjami w celu wzmocnienia i zjednoczenia politycznego głosu w ważnych dla rolnictwa kwestiach.

„Organiclea” wspomogła założenie Landworkers Alliance - reprezentuje również Anglię w międzynarodowym zrzeszeniu rolników-chłopów La Via Campesina, a także w sieci producentów żywności w Londynie. Sezonowy cykl wieczornych spotkań i wydarzeń otwartych dla wszystkich pozwala na wymianę wiedzy i doświadczeń, zarówno między konsumentami, aktywistami, jak i producentami oraz pozwala na bezpośrednie spotkania.

Kooperatywy dystrybucyjne, Marketing co-operatives, są nowym projektem w rozwoju - celem jest stworzenie spółdzielni zrzeszającej rolników i odbiorców / konsumentów na większą skalę, by wspólnie dostarczać do restauracji i instytucji publicznych. Obecnie reputacja „Organiclea” stawia wyzwanie popytu na ofertę spółdzielni, o wiele większego niż może zaspokoić. Kolejnym krokiem jest więc pomoc w stworzeniu rynków i systemów zbytu dla innych producentów i niezależnych, miejskich ogrodników. Zapewnienie uczciwych cen, jest w tym procesie kluczowe.

Bezpośredni system dystrybucji spółdzielni „Organiclea” został rozwinięty w oparciu o kilka zasad, które stały się fundamentami dla ich sukcesu.

www.icppc.pl, www.eko-cel.pl

Skrót redakcyjny tekstu, dostępnego w całości również na www.biznesiekoologia.pl w dziale bezpieczeństwo żywnościowe

Jadwiga Łopata